

VARŠAVSKI FILMSKI FESTIVAL 2017

Nagrada prebujajoči se politični zavesti

V Varšavi se je v soboto končal 33. mednarodni filmski festival, ki ga je zaznamovala kritičnost do političnega stanja v državi, tudi s samozaižigom državljana pred kinodvorano. Če je otvoritveni film *Nekoč* v novembru Andrzeja Jakimowskega ostro obsodil novi val poljskega nacionalizma, je glavno nagrado dobil ravno tako drzen kitajski film *Ubiti lubenico* Zehao Gaa.

✎ Tina Poglajen

Po otvoritvenem dokumentarcu o poljskem nacionalizmu *Nekoč* v novembru poljskega režiserja Andrzeja Jakimowskega in po grozljivem samozaižgu Poljaka, ki je z letaki opozoril na zaton poljske demokracije, se je varšavski filmski festival tudi končal v znamenju politične geste: glavno nagrado je dobil kitajski režiser Zehao Gao za film *Ubiti lubenico*.

vino nepravčnosti in tiranije samo še pogloblja, pač ni nekaj, kar bi kitajske oblasti dopustile.

V estetskem smislu morda res ni nič posebnega – pravzaprav zaradi statičnosti dogajanja in ekspozicijskih monologov bolj kot film deluje kot gledališka igra –, vendar je izredno močan kot (satirična) filozofska razprava in ostra družbena kritika. Njegova tarča so podkupljivi uradniki, nerazumevali organi pravice, še posebno, ko

Kitajski film *Ubiti lubenico* režiserja Zehao Gaa, zmagovalce Varšavskega filmskega festivala 2017, v estetskem smislu morda ni prav poseben, je pa izredno močan kot (satirična) filozofska razprava in ostra družbena kritika. ▶ arhiv festivala

Satirična filmska pripoved norveškega igrano-dokumentarnega filma *Drib* režiserja Kristofferja Borglija je bil po mnenju marsikoga najboljši film letošnjega festivala. ▶ arhiv festivala

Manj estetike, ostra kritičnost

Kritiki so za to satiro o kmetu, ki se začne zavedati, kako nepravilen je svet okrog njega in kako pomembno se je tej nepravčnosti upreti, že pletli napovedovali, da zaradi stroge cenzure praktično nima nobene možnosti, da bi doma na Kitajskem prišel v redno distribucijo. Film o tem, kako slepa ubogljivost brez upiranja vlada-

izrekajo politično motivirane smrtnne kazni; v nekem trenutku v filmu simbolično zagori celo bankovce s podobo kitajske Velike dvorane ljudstva.

Čen Čao je kmet, ki prideluje lubenice in jih prodaja ob cesti. Čeprav že tako živi v revščini, ga lokalni pomembneži še naprej izkoriščajo, saj mu za lubenice ne plačujejo – ubogljivost Čen Čao pa nikoli ne reče ničesar.

Nekega dne se pri njem odpočije motorist, ki kmalu odhiti naprej. Izkaže se, da moški beži pred policijo, ker je ubil nasilnega vaškega poglavarja – ta je njemu in njegovi družini vrsto let grenil življenje, ker je na volitvah glasoval proti njemu. Ko izve, da so moškega obsodili na smrt, Čen Čao začne dvomiti o tem, da je treba oblasti vedno brezpogojno ubogiti, in se začne prvic v življenju upirati tudi sam.

Film je prežet s književnimi referencami: mednarodni naslov filma *Ubiti lubenico* se bržkone – seveda v ironičnem smislu – sklicuje na klasiko Harper Lee, ki ptico oponašalko v svoji kritiki ameriškega rasizma uporabi kot simbol nedolžnosti, radosti in svobode. Motorist, ki se bežno ustavi pri Čen Čau, postreže z basnjijo o pujsu, ki zaide v težave, ker se je naučil živžigati; to basen je napisal kitajski pisatelj Vang Sjaobo, ki je »legend« o kitajski kulturni revoluciji v svojih novelah pogosto dekonstruiral skozi črni humor in absurdizem. Skratka, *Ubiti lubenico* se je s svojo pripovedjo o prebujanju politične in uporniške zavesti med ljudmi v najnižjih in najbolj nemočnih slojih družbe kljub satiricnemu tonu, kot kaže, odlično vklopil v letošnje vzdušje festivala.

Resnica o laži

Velik hit so bili sicer tudi skandinavski filmi, po katerih je varšavski festival že tradicionalno znan. Satirična je bila denimo pripoved norveškega igrano-dokumentarnega filma *Drib* Kristofferja Borglija, po mnenju marsikoga najboljšega filma v letošnjem programu. Ta s svojo zasnovo »filma po resnični zgodbi, ki temelji na laži«, odlično ujame duha današnjega časa in njegove »resnice«, ki jo zaznamujejo »lažne novice«, informacijski »mehurčki« in po meri ukrojeno oglaševanje, viralni videi.

Drib temelji na resničnem dogajanju, ko so se leta 2014 na Norveškem po spletnih omrežjih začeli širiti videi moškega, ki ljudi na ulici – na primer varnostnike – izziva toliko časa, da ga ti

pretepejo; izkazalo se je, da gre za iransko-norveškega komika Amirja Asgharnejadi. Kmalu so ga opazili tudi v ZDA, od koder ga je neko oglaševalsko podjetje povabilo k sodelovanju pri oglasu za energijsko pijačo (»Drib«), in sicer k oglasu, ki naj ne bi bil videti kot oglas. Žal niso vedeli, da je Asgharnejad velik oboževalec ameriškega komika Andyja Kaufmana in da so bili videi njegovih pretepev zaigrani od začetka do konca. Asgharnejad pa je svojo vlogo igral še naprej in njihovo povabilo sprejel kot odlično priložnost, da izvede še eno podobno potegavščino.

Režiser filma Kristoffer Borgli je Asgharnejada dobro poznal – in po njegovi zgodbi sta skupaj posnela film, ki pod vprašaj postavlja ne le formo dokumentarnega filma in njegove »resnice«, temveč tudi filmske koncepte režiserja-sce-narista, igralca, lika in njihovih vlog. V filmu (v katerem so zaradi pravnih razlogov spreminjena vsa imena, saj naj bi omenjena oglaševalsko podjetje nastanek filma poskušalo preprečiti) namreč Asgharnejadov lik povsem prestopi svoje okvire, se stopi z igralcem, resničnim Asgharnejadom, in tako prav po bahtinovsko zameje tradicionalno avtoriteto avtorja (filmskega) teksta. ✕

Priznanji Rudarju

Na festivalu je slovenski film *Rudar* Hanne Slak prejel dve priznanji: posebno omembo ekumenske žirije in posebno omembo žirije v mednarodnem tekmovalnem programu.